

ВИХОВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ОСОБИСТОГО ЗДОРОВ'Я В КУРСІ «ГЕНЕТИКА З ОСНОВАМИ СЕЛЕКЦІЇ» ЯК СКЛADOVA ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ-БІОЛОГА

О.Т.Лагутенко, доцент кафедри зоології, канд. с.-г. наук

Провідною тенденцією сучасності є гуманізація освіти. Гуманоцентрична переорієнтація вітчизняної освіти під впливом світових та європейських вимірів передбачає формування фахівця, рівень підготовки якого гармонійно поєднує ключові компетентності і розвиток особистості відповідно до духовних цінностей національної та загальнолюдської культури [4]. Крім того, головними чинниками переходу України до сталого розвитку суспільства є національна свідомість, інтелект, духовне і фізичне здоров'я людини, які набувають всезростаючого значення.

Стан здоров'я нації в першу чергу передбачає здоров'я студентської молоді, яка є майбутнім нації, тому актуальним є виховання відповідального ставлення студентів до власного здоров'я та пропагування здорового способу життя. Широкі можливості для досягнення даної мети відкриваються при вивченні студентами курсу «Генетика з основами селекції».

Під час вивчення теми «Генетичні основи мінливості» необхідно зазначати, що мутації можуть по-різному впливати на живий організм і часто призводять до негативних ефектів для окремих організмів. Наприклад, усі типи мутацій в соматичних клітинах, можуть бути причиною виникнення злоякісних новоутворень, а типовим проявом генеративних мутацій є різноманітні спадкові хвороби. Особливу увагу необхідно приділити поняттям мутагени та антимутагени, а також обговорити із студентами за круглим столом наслідки забруднення навколишнього середовища мутагенами і заходи захисту від них.

При вивченні теми «Генетичні основи онтогенезу» наголосити, що умови пренатального та постнатального розвитку мають значний вплив на диференціацію клітин та органогенез, і в окремих випадках здатні викликати неспадкові відхилення від норми (аномальні модифікації: фенкопії та морфози), які штучно викликані різними фізичними і хімічними факторами [1, 2]. Під час розгляду поняття про тератогенез як формування морфологічних аномалій та вад розвитку в результаті порушень ембріонального розвитку під впливом різних факторів (тератогенів), необхідно провести бесіду із студентами про планування вагітності, розкриваючи основні фактори, що спричиняють негативні наслідки для здоров'я матері та дитини.

При вивченні теми «Генетика людини» необхідно розкрити причинні фактори, які викликають спадкові хвороби, та зупинитись на медико-генетичних аспектах лікування та профілактики спадкових хвороб. Велике значення в профілактиці спадкових хвороб відіграють методи пренатальної діагностики, а також медико-генетичне консультування населення [1]. На

цьому етапі можна провести виховні бесіди із студентами про шкоду тютюнопаління, зловживання алкоголем та наявність інших шкідливих звичок для їх особистого здоров'я та здоров'я нащадків.

В межах вивчення теми «Популяційна генетика» розкрити поняття генофонду популяції як сукупності генів у особин даної популяції. Особливості генофонду популяцій і його зміни в просторі і в часі є предметом популяційно-генетичних досліджень, в яких широко використовують популяційно-статистичний метод. Крім генетики популяцій, його застосовують й у медичній генетиці для вивчення поширення певних алелей серед людей (головним чином тих, що визначають ті чи інші спадкові захворювання). Для цього вибірково досліджують частину населення певної території і статистично обробляють одержані дані [3]. При цьому доречно буде навести останні статистичні дані щодо поширення спадкових хвороб серед населення України, проілюструвати прикладами географічні та популяційні розходження в частотах спадкових хвороб.

Таким чином, в курсі «Генетика з основами селекції» під час вивчення ряду тем шляхом здійснення виховних бесід та обговорення актуальної проблеми здоров'я студентської молоді в умовах підвищеного техногенного навантаження на довкілля можна обґрунтувати профілактичні заходи щодо запобігання виникненню спадкових захворювань і зниження частоти найпоширеніших захворювань мультифакторіальної природи на основі генетичних підходів.

Список використаних джерел:

1. Генетика людини: навч. посіб. / В.М. Помогайбо, А.В. Петрушов. – К.: Академія, 2011. – 280 с.
2. Генетика постнатального онтогенезу / С.В. Демидов, Н.М.Топчій, Г.Д. Бердишев, Г.І. Климнюк, Т.І. Гавриленко. – К.: Фітосоціоцентр, 2006. – 251 с.
3. Медична генетика: Підручник / за ред. чл.-кор. АМН України, проф. О.Я. Гречаніної, проф. Р.В. Богатирьової, проф. О.П. Волосовця. – Київ: Медицина, 2007. – 536 с.
4. Мартиненко С. Європейський простір вищої освіти: тенденції розвитку та пріоритети // Науково-методичний щорічник «Освітологія». – №2, 2013. – С. 163-168.